

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Кафедра ветеринарної репродуктології**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Факультет ветеринарної медицини
4 червня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ВЕТЕРИНАРНІ ПРЕВЕНТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ НЕЗАРАЗНИХ
ХВОРОБ ВРХ»**

Галузь знань **21 Ветеринарна медицина**
спеціальність **211 – «Ветеринарна медицина»**
освітня програма **«Ветеринарна медицина»**
Факультет ветеринарної медицини

Розробники:

Вальчук О.А. – завідувач кафедри, к.вет. н., доцент

Ковпак В.В. – д.вет.н., професор

Деркач С.С. – к.вет.н., доцент

Жук Ю.В. – к.вет. н., доцент

Масалович Ю.С. – к.вет. н., к.вет. н., доцент

Київ – 2025 р.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра ветеринарної репродуктології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету

_____ Микола ЦВІЛІХОВСЬКИЙ

4 червня 2025 р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри

ветеринарної репродуктології

Протокол № 11 від 3 червня 2025 р.

Завідувач кафедри

_____ Олександр ВАЛЬЧУК

”РОЗГЛЯНУТО”

Гарант ОП «Ветеринарна медицина»

Гарант ОП

_____ Наталія ГРУШАНСЬКА

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ВЕТЕРИНАРНІ ПРЕВЕНТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ НЕЗАРАЗНИХ
ХВОРОБ ВРХ»**

Галузь знань **21 Ветеринарна медицина**
спеціальність **211 – «Ветеринарна медицина»**
освітня програма **«Ветеринарна медицина»**
Факультет ветеринарної медицини

Розробники:

Вальчук О.А. – завідувач кафедри, к.вет. н., доцент

Ковпак В.В. – д.вет.н., професор

Деркач С.С. – к.вет.н., доцент

Жук Ю.В. – к.вет. н., доцент

Масалович Ю.С. – к.вет. н., к.вет. н., доцент

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни «Ветеринарні превентивні технології незаразних хвороб ВРХ»

Дисципліна «Ветеринарні превентивні технології незаразних хвороб ВРХ» спрямована на формування у магістрантів поглиблених знань і практичних умінь з діагностики, лікування та профілактики акушерсько-гінекологічних хвороб, патологій молочної залози, новонароджених тварин і самців-плідників. Особливу увагу приділено сучасним біотехнологіям відтворення та штучному осіменінню, а також застосуванню наукового підходу у ветеринарній практиці. Студенти оволодівають методами планування експериментів, статистичного аналізу результатів і впровадження превентивних технологій у клінічну, наукову та освітню діяльність ветеринарного лікаря.

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітній ступінь	Магістр	
Спеціальність	211 – «Ветеринарна медицина»	
Освітня програма	«Ветеринарна медицина»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)		
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання 6 років	денна форма навчання 5 років
Рік підготовки (курс)	6	5
Семестр	12	9
Лекційні заняття	30 год.	30 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	30 год.
Лабораторні заняття	год.	год.
Самостійна робота	60 год.	60 год.
Індивідуальні завдання	год.	год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	2 год.	2 год.

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою вивчення курсу дисципліни «Ветеринарні превентивні технології незаразних хвороб ВРХ» для освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр» є поглиблення спеціальних умінь та знань інноваційного характеру щодо діагностики, лікування та профілактики акушерських хвороб і біотехнології відтворення ВРХ; певного досвіду їх застосування та продукування нових знань, загально біологічних закономірностей розвитку основних патологічних процесів в організмі, для застосування їх з метою вирішення проблемних професійних завдань в системі спеціальних знань та умінь в науковій, освітянській та практичній (клінічній) сферах ветеринарної медицини.

Завдання:

- поглибити теоретичну підготовку з питань штучного осіменіння і біотехнології відтворення ВРХ в цілому;
- оволодіти методами діагностики, лікування і профілактики акушерсько-гінекологічних хвороб ВРХ, захворювань молочної залози, новонароджених і статевих органів самців;
- навчитись ставити наукові експерименти і проводити їх статистичні обрахунки.

Набуття компетентностей:

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування наступних компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

загальні компетентності (ЗК):

- **ЗК 9.** Використовувати основні закони природничо-наукових дисциплін в професійної діяльності.
- **ЗК 10.** Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- **ЗК 11.** Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

- **ФК 4.** Здатність проводити клінічні дослідження з метою формулювання висновків щодо стану тварин чи встановлення діагнозу.
- **ФК 5.** Здатність застосовувати методи і методики патолого анатомічної діагностики хвороб тварин для встановлення остаточного діагнозу та причин їх загибелі.
- **ФК 8.** Здатність планувати, організовувати та реалізовувати заходи з лікування тварин різних класів і видів, хворих на незаразні, інфекційні та інвазійні хвороби.

– **ФК 9.** Здатність проводити акушерсько-гінекологічні та хірургічні заходи і операції

Програмні результати навчання (ПРН):

1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.
2. Використовувати інформацію із вітчизняних та іноземних джерел для розроблення діагностичних, лікувальних і підприємницьких стратегій.
3. Визначати суть фізико-хімічних і біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології.
4. Збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин, приймати рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин.
5. Установлювати зв'язок між клінічними проявами захворювання та результатами лабораторних досліджень.
6. Розробляти карантинні та оздоровчі заходи, методи терапії, профілактики, діагностики та лікування хвороб різної етіології.
7. Розробляти заходи, спрямовані на захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей.
8. Пропонувати та використовувати доцільні інноваційні методи і підходи вирішення проблемних ситуацій професійного походження.
9. Знати правила зберігання різних фармацевтичних засобів та біопрепаратів, шляхів їх ентерального чи парентерального застосування, розуміти механізм їх дії, взаємодії та комплексної дії на організм тварин.
10. Знати правила та вимоги біобезпеки, біоетики та добробуту тварин.
11. Здійснювати облікову звітність під час фахової діяльності.
12. Володіти спеціалізованими програмними засобами для виконання професійних завдань.

Компетенції Першого дня

1. Демонструвати розуміння етичних та правових рамок, в яких має працювати лікар ветеринарної медицини, включаючи професійні аспекти, аспекти, що пов'язані з благополуччям тварин, власників тварин, громадським здоров'ям, суспільні та екологічні аспекти, пов'язані з професійною діяльністю.
2. Розуміти методи наукових досліджень, внесок фундаментальних і прикладних досліджень у науку та реалізацію принципу 3Rs.
3. Демонструвати базові знання з організації, управління та законодавства, пов'язаного з ветеринарною практикою. Розуміти економічний та емоційний контекст, в якому працює лікар ветеринарної медицини.
4. Сприяти та контролювати збереження здоров'я та безпеки себе, пацієнтів, власників тварин, колег та навколишнього середовища під час здійснення професійної діяльності; демонструвати знання про принципи забезпечення якості; застосовувати принципи управління ризиками на практиці.
7. Належно оформляти клінічну документацію та документи для власників тварин, а також, за необхідності, звіти про клінічні випадки у формі, задовільній для відповідної аудиторії.
9. Вміти критично мислити, здійснювати перегляд та оцінку літератури та презентацій.

10. Розуміти та застосовувати принципи концепції Єдиного здоров'я для забезпечення належної клінічної практики у ветеринарії, а також науково обґрунтованої та доказової ветеринарної медицини.

12. Використовувати професійні здібності для сприяння розвитку ветеринарних знань та реалізації концепції "Єдине здоров'я" з метою сприяння здоров'ю, безпеці та благополуччю тварин, людини і навколишнього середовища, а також досягнення Цілей сталого розвитку ООН.

19. Розробляти відповідні плани лікування пацієнтів та проводити лікування в інтересах кожної тварини під опікою, використовуючи доступні ресурси, а також надавати відповідні власні міркування щодо охорони здоров'я тварини та людини та навколишнього середовища.

20. Надавати невідкладну і першу медичну допомогу тваринам поширених видів. Розставляти пріоритети та розподіляти ресурси відповідно до кожної конкретної ситуації.

22. Збирати, зберігати та транспортувати зразки, обирати відповідні діагностичні тести, здійснювати інтерпретації та мати розуміння щодо обмеження результатів тестів.

24. Використовувати базове діагностичне обладнання та ефективно проводити обстеження тварин відповідно до конкретного випадку, згідно з належною практикою охорони здоров'я та біобезпеки і чинними нормативними документами. Розуміти внесок цифрових інструментів та штучного інтелекту у теорію і практику ветеринарної медицини.

25. Розпізнавати ознаки можливих захворювань тварин, що підлягають повідомленню до відповідних державних органів, зоонозів, а також ознак жорстокого поводження з тваринами та вживати відповідних заходів, у тому числі повідомляти відповідні органи влади.

27. Правильно і відповідально призначати пацієнтам ліки та видавати їх відповідно до Законодавства та останніх настанов.

31. Безпечно проводити тварині седацію, загальну та регіональну анестезію; застосовувати хімічні методи витримки.

38. Консультувати населення та впроваджувати програми профілактики та ліквідації хвороб відповідно до захворювання та виду тварин, прийнятих стандартів здоров'я тварин, їх добробуту, громадського здоров'я та охорони навколишнього середовища.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:

– повного терміну денної форми навчання;

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма 6 років							денна форма 5 років						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Превентивні ветеринарні технології відтворення ВРХ.														
Тема 1. Молочне скотарство України. Сучасний	1	8	2	2			4	8	2	2			4	

стани та перспективи галузі.													
Тема 2. Гормональна регуляція статевої функції. Запліднення.	2	8	2	2			4	8	2	2			4
Тема 3. Особливості перебігу статевого циклу ВРХ.	3	8	2	2			4	8	2	2			4
Тема 4. Підвищення ефективності штучного осіменіння корів.	4	8	2	2			4	8	2	2			4
Тема 5. Трансплантація ембріонів у ВРХ.	5	8	2	2			4	8	2	2			4
Разом за змістовим модулем 1	40		10	10			20	40	10	10			20
Змістовий модуль 2. Превентивні ветеринарні технології в акушерстві ВРХ.													
Тема 6. Фізіологія вагітності ВРХ.	6	8	2	2			4	8	2	2			4
Тема 7. Поширення, діагностика та розробка заходів з профілактики абортів.	7	8	2	2			4	8	2	2			4
Тема 8. Сухостійний період у ВРХ. Технології запуску.	8	8	2	2			4	8	2	2			4
Тема 9. Роди та післяродовий період у корів. Причини патологічних родів. Профілактичні заходи.	9	8	2	2			4	8	2	2			4
Тема 10. Діагностика і профілактика акушерських хвороб, що ускладнюють перебіг	10	8	2	2			4	8	2	2			4

післяродового періоду.													
Тема 11. Ветеринарна перинатологія. Технології вирощування ремонтного молодняка.	11	8	2	2			4	8	2	2			4
Тема 12. Діагностика і фізіологічні основи профілактики маститу. Економічні втрати.	12	8	2	2			4	8	2	2			4
Разом за змістовим модулем 2	56		14	14			28	56	14	14			28
Змістовий модуль 3. Превентивні ветеринарні технології за гінекологічної патології у ВРХ.													
Тема 13. Неплідність у жуйних та стерильність телиць. Економічні втрати.	13	8	2	2			4	8	2	2			4
Тема 14. Симптоматична неплідність у жуйних. Інфекційні та інвазійні чинники.	14	8	2	2			4	8	2	2			4
Тема 15. Акушерська та гінекологічна диспансеризація.: етапи та методи.	15	8	2	2			4	8	2	2			4
Разом за змістовим модулем 3	24		6	6			12	24	6	6			12
Усього годин	120		30	30			60	120	30	30			60

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1. Молочне скотарство України. Сучасний стани та перспективи галузі.	2
2.	Тема 2. Гормональна регуляція статевої функції. Запліднення.	2
3.	Тема 3. Особливості перебігу статевого циклу ВРХ.	2
4.	Тема 4. Підвищення ефективності штучного осіменіння корів.	2
5.	Тема 5. Трансплантація ембріонів у ВРХ.	2

6.	Тема 6. Фізіологія вагітності ВРХ.	2
7.	Тема 7. Поширення, діагностика та розробка заходів з профілактики абортів.	2
8.	Тема 8. Сухостійний період у ВРХ. Технології запуску.	2
9.	Тема 9. Роди та післяродовий період у корів. Причини патологічних родів. Профілактичні заходи.	2
10.	Тема 10. Діагностика і профілактика акушерських хвороб, що ускладнюють перебіг післяродового періоду.	2
11.	Тема 11. Ветеринарна перинатологія. Технології вирощування ремонтного молодняка.	2
12.	Тема 12. Діагностика і фізіологічні основи профілактики маститу. Економічні втрати.	2
13.	Тема 13. Неплідність у жуйних та стерильність телиць. Економічні втрати.	2
14.	Тема 14. Симптоматична неплідність у жуйних. Інфекційні та інвазійні чинники.	2
15.	Тема 15. Акушерська та гінекологічна диспансеризація.: етапи та методи.	2

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Скотарство перспектива тваринництва.	2
2.	Організація і аналіз методів стимуляції і синхронізації статевого циклу корів.	
3.	Сучасні системи контролю статевого циклу у корів та телиць.	2
4.	Особливості штучного осіменіння корів та телиць.	2
5.	Критерії відтворної здатності корів та телиць.	2
6.	Діагностика вагітності ВРХ.	
7.	Діагностика і профілактика ембріональної смертності та абортів у корів.	2
8.	Фетоплацентарний комплекс та гестози у корів.	2
9.	Організація і аналіз підготовки і перебігу сухостійного періоду у жуйних.	2
10.	Критерії оцінки перебігу родів та післяродового періоду.	2
11.	Патологія родів у корів.	
12.	Етіологія, патогенез, діагностика, лікування і профілактика післяродових ускладнень у корів.	2
13.	Неонатальний період, хвороби новонароджених. Вирощування ремонтного молодняка на комплексах.	2
14.	Етіологія, діагностика, лікування та профілактика маститу в корів.	2
15.	Діагностика, лікування та профілактика функціональних розладів яєчників у корів.	2
16.	Діагностика та основні принципи лікування корів за гінекологічної патології, заходи профілактики неплідності.	2
17.	Організація і проведення акушерської диспансеризації	2

5. Теми самостійних занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Біотехнологічні методи у відтворенні	10
2	Технологічні рішення в утриманні ВРХ	10
3	Кормовиробництво та заготівля кормів	10
4	Родильні відділення на фермі	10
5	Автоматизовані системи годівлі	10
6	Технології вирощування ремонтного молодняку	10
7	Облік та документообіг на фермі	10
8	Протиепізоотичні заходи у скотарстві	10
9	Сучасні препарати та їх застосування для профілактики і лікування патології ВРХ	10
	Всього	90

6. Засоби діагностики результатів навчання:

- залік;
- модульні тести;
- реферати;
- захист лабораторних та практичних робіт.

7. Методи навчання:

- словесні (лекційний, пояснення, інструктаж, бесіда);
- наочні (ілюстрування, демонстрація, самостійне спостереження);
- практичні (лабораторна робота, кейс-метод, практична робота).
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- командна робота (навчальні дискусії та дебати);
- самостійна робота (навчання через дослідження, виконання завдань).

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамен та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Превентивні ветеринарні технології відтворення ВРХ.		
Лекція 1–5	Знати: сучасний стан і перспективи молочного скотарства України; будову та функції статевих органів, механізми гормональної регуляції статевої функції та запліднення; особливості перебігу статевого циклу ВРХ; методи штучного осіменіння, фактори, що впливають на запліднюваність; основи трансплантації ембріонів, методи отримання, оцінки та перенесення ембріонів. Вміти: аналізувати стан молочного скотарства; визначати стадії статевого циклу та сприятливі строки для запліднення; проводити осіменіння та оцінку якості сперми; застосовувати методи гормональної корекції; виконувати отримання, оцінку та перенесення ембріонів; оцінювати ефективність біотехнологічних заходів у ВРХ.	70
Лабораторна робота 1–5		
Самостійна робота 1–3		
Модульна контрольна робота 1		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Превентивні ветеринарні технології в акушерстві ВРХ.		
Лекція 6–12	Знати: фізіологію вагітності великої рогатої худоби; причини, методи діагностики та профілактики абортів; особливості перебігу сухостійного періоду, методи запуску молочної залози; фізіологію родового та післяродового періодів у корів;	70
Лабораторна 6–12		

Самостійна робота 4–6	причини та особливості патологічних родів, профілактичні заходи; основи діагностики та профілактики акушерських хвороб, що ускладнюють післяродовий період; принципи ветеринарної перинатології, технології вирощування ремонтного молодняка; фізіологічні основи маститу, методи діагностики та профілактики, економічні аспекти хвороби. Вміти: розпізнавати стадії вагітності у ВРХ та оцінювати фізіологічний стан тварини; виявляти загрозу абортів, застосовувати методи діагностики та профілактики; проводити запуск і організовувати ефективне ведення сухостійного періоду; розпізнавати фізіологічні та патологічні пологи, здійснювати профілактичні заходи та втручання при ускладненнях; діагностувати післяродові патології та планувати лікувально-профілактичні заходи; оцінювати перинатальні ризики, застосовувати ефективні технології вирощування телят; проводити діагностику маститу, оцінювати економічні втрати та впроваджувати профілактичні програми.	
Модульна контрольна робота 2		30
Всього за модулем 2		100
Модуль 3. Превентивні ветеринарні технології за гінекологічної патології у ВРХ.		

Лекція 7,8	Знати: причини неплідності у жуйних тварин та стерильності телиць, їх патогенез та наслідки; економічні втрати, пов'язані з репродуктивними порушеннями; симптоматичну неплідність, зокрема вплив інфекційних та інвазійних чинників; організацію та етапи проведення акушерсько-гінекологічної диспансеризації, основні методи діагностики, контролю та лікування порушень репродуктивної функції. Вміти: визначати форми та причини неплідності у жуйних тварин; здійснювати аналіз економічних наслідків втрат, пов'язаних із порушеннями репродуктивної функції; діагностувати симптоматичну неплідність, виявляти інфекційні та інвазійні фактори; проводити акушерсько-гінекологічну диспансеризацію тварин, користуючись сучасними методами клінічного обстеження, та планувати профілактичні заходи для підвищення відтворної здатності поголів'я.	70
Лабораторна 13–17		
Самостійна робота 6–9		
Модульна контрольна робота 3		30
Всього за модулем 3		100
Навчальна робота	$(M1 + M2 + M3)/3 \cdot 0,7 \leq 70$	
Залік	30	

6.2 Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре

60-73	задовільно
0-59	незадовільно

6.3 Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення

- Електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2975>)
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної форми здобуття вищої освіти;
- програма навчальної практики навчальної дисципліни.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Біотехнологічні методи у ветеринарній репродуктології: навчальний посібник / Ковпак В.В., Вальчук О.А., Деркач С.С. [та ін.]. Київ, НУБіП України, 2020. 102 с.
2. Гришко Д.С. Лекції з ветеринарного акушерства. – Х.: Прапор, 2003. – 400 с.
3. База нормативних актів Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua>.
4. Державна служба з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.consumer.gov.ua>.
5. Електронна бібліотека НУБіП України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.nubip.edu.ua>.
6. Міжнародна організація з охорони здоров'я тварин (OIE) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oie.int>.

7. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.
8. Лабораторна і функціональна діагностика у ветеринарному акушерстві, гінекології та андрології: навчальний посібник / Любецький В.Й., Жук Ю.В., Вальчук О.А. [та ін.]. Київ, НУБіП України, 2020. 258 с.
9. library.nubip.edu.ua
10. Любецький В.Й., Жук Ю.В, Михайлюк М.М. Вплив вітамінно-мінеральної добавки “Баланс” на прояв передвісників родів та перебіг підготовчої стадії родів у корів голштинської породи // Вісн. Сумського НАУ. – Вип. 8 (19). - 2007. – С. 81–85.
11. Любецький В.Й., Жук Ю.В., Михайлюк М.М. Вплив загально- та імуностимулюючих препаратів на відтворну функцію високопродуктивних корів // Науковий вісник Причорномор’я (збірник наукових праць). – В.42, Ч.1. – 2008. – С. 154–160.
12. Любецький В.Й., Жук Ю.В, Михайлюк М.М. Патологічні роди у тварин (діагностика та надання допомоги). - К. ПП “Графіка”. – 2007. – 48 с.
13. Мікроелементози сільськогосподарських тварин / М.О. Судаков, В.І. Береза, І.Г. Погурський та ін.; За ред. М.О. Судакова. – К.: Урожай, 1991. – 144 с.
14. Рання діагностика, терапія та профілактика патології обміну речовин у великої рогатої худоби: Методичні рекомендації / В.Ю. Чумаченко, М.О. Судаков, В.Я. Колесник та ін. – К.: 1999. – 18 с.
15. Стреси сільськогосподарських тварин і птиці / В.М. Головач, В.В. Снітинський, Г.В. Аксіонова та ін. – К.: Урожай, 1992. – 256 с.
16. Фізіологія та патологія молочної залози у тварин: Навчальний посібник / за заг. ред. А.В. Березовського, М.І. Харенка та В.Й. Любецького. – К.: ДІА, 2018. – 476 с.
17. Фізіологія та патологія розмноження дрібних тварин: навчальний посібник / Березовського А.В. та Харенка М.І., Хомин С.П. [та ін.]. – В-во Полісся, 2017. – 392 с.
18. www.dnsgb.com.ua
19. Яблонський В.А. Біотехнологія відтворення тварин. – К.: Арістей, 2004. – 293 с.
20. Яблонський В.А., Любецький В.Й., Бородиня В.І. Патологія молочної залози (лекції для слухачів потоку магістратури з дисципліни «Акушерство, гінекологія та біотехнологія розмноження тварин з основами андрології»). – К., 2004. – 45 с.
21. Яблонський В.А. Практичне акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин з основами андрології. – К.: «Мета», 2002. – 319 с.
22. Яблонський В.А, Любецький В.Й., Березовський А.В., Якубчак О.М., Бородиня В.І., Вальчук О.А., Михайлюк М.М. Методичні рекомендації щодо діагностики, лікування та запобігання маститу в тварин. – К.: ”Ветінформ”. – 2007. – 32 с.
23. Яблонський В.А., Хомин С.П., Калиновський Г.М., Харута Г.Г., Харенко М.І., Завірюха В.І., Любецький В.Й. Акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин з основами андрології. – Вінниця: Нова Книга, 2011. – 589 с.